

Handläggare
Martin Forsberg
Telefon 08-508 27 596**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Redovisning av samråd och ställningstagande inför granskning av förslag till detaljplan för Futharken 2, i stadsdelen Norra Ängby (utbyggnad av skola)

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av plansamrådet.
2. Slutligt planförslag upprättas och ställs ut för granskning.

Anette Scheibe Lorentzi

Stadsbyggnadsdirektör

Monika Joelsson
AvdelningschefKarin Norlander
Enhetschef

SAMMANFATTNING

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra utökad bygg rätt för skoländamål. Om- och tillbyggnader ska utföras med hänsyn till den befintliga skolbyggnadens höga kulturvärden, det angränsande riksintresset Norra Ängby samt med beaktande av Kyrksjölötens naturreservat, som ligger i direkt anslutning till planområdet.

Planförslaget möjliggör en utbyggnad av Nya Elementarskolan i Bromma med nya skolbyggnader, som ersätter behovet av de tillfälliga paviljonger som nyttjas idag. Befintliga skolbyggnader bekräftas i plan och förses med skydds- och varsamhetsbestämmelser för att värna om dess kulturhistoriska värden.

Planen sändes ut på samråd 2020-11-17 – 2021-01-18, där 21 synpunkter inkom. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, framför allt gällande buller, skyfall, dagvatten, geoteknik, ledningar, kulturmiljö samt byggnadernas utformning.

Kontorets bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras i det fortsatta arbetet. Inför upprättande av granskningshandlingar

StadsbyggnadskontoretFleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

avser stadsbyggnadskontoret bland annat att fördjupa förslagets hantering av framhållna miljöfrågor, föreslagna byggnadsvolymer och påverkan på kulturmiljön.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av plansamrådet och att slutligt planförslag upprättas och ställs ut för granskning.

UTLÅTANDE

Syfte

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra utökad bygg rätt för skoländamål. Om- och tillbyggnader ska utföras med hänsyn till den befintliga skolbyggnadens höga kulturvärden, det angränsande riksintresset Norra Ängby samt med beaktande av Kyrksjölöten naturreservat, som ligger i direkt anslutning till planområdet.

Bakgrund

Plandata

Planområdet omfattar totalt cirka 27 800 kvm och består av fastigheten Futharken 2, som inhyser Nya Elementarskolan samt delar av fastigheten Åkeshov 1:1 som omfattar parkmark. Området ligger invid Bergslagsvägen, med Åkeshovs tunnelbanestation på andra sidan vägen. I norr och nordöst gränsar planområdet till Kyrksjölöten naturreservat och i väst ligger småhusområdet och riksintresset Norra Ängby. Samtliga fastigheter inom planområdet ägs av Stockholms stad. SISAB har tomträtt inom Futharken 2.

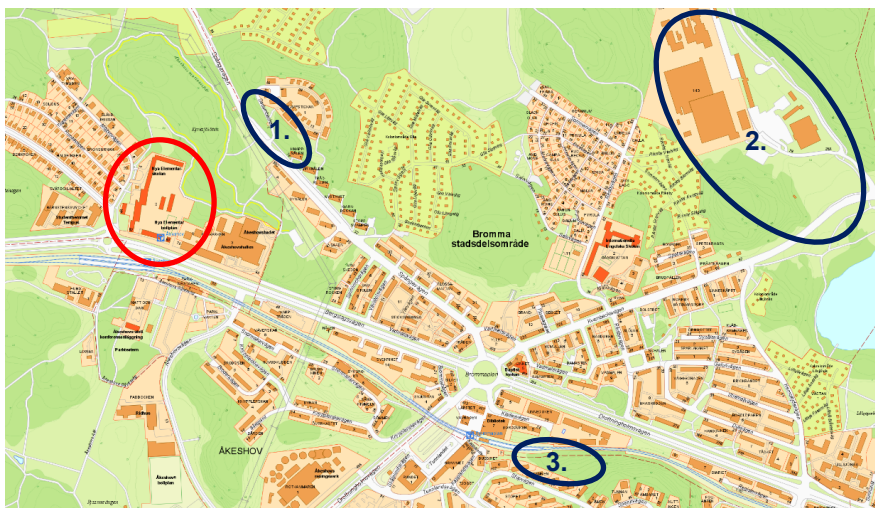
Planområdet och dess närområde i plan och i flygbild. Planområdet är markerat med röd linje.

Gällande detaljplaner

Fastigheten omfattas idag av tre detaljplaner; Pl 3204 (antagen 1946), Dp 8447 (antagen 1987) samt Dp 94138 (antagen 1996). Planerna anger markanvändningen till allmänt ändamål, skola, transformatorstation och park.

Pågående detaljplan i området

1. Vid Spångavägen/Sedumbacken, nordöst om planområdet, pågår planarbete för 75 nya lägenheter (dnr. 2017- 15385).
2. I Riksby pågår planarbete för en ny stadsdel med ca 950 bostäder, skola, verksamheter m.m. (dnr. 2017-16020).
3. Intill kvarteret Famnen, nära Brommaplan pågår planarbete för ca 200 nya bostäder (dnr. 2017-17450).

Översikt av pågående planeringsprojekt i närområdet. Planområdet är markerat i rött och planarbeten i närheten med blåa ellipser.

Övergripande beslut och styrande dokument

Översiktsplan

I enlighet med översiktsplanen behöver stadsdelen kompletteras med nya skolor, förskolor, ytor för idrott och kultur samt nya offentliga ytor när den växer. Staden är i behov av fler och expanderande skolor för att långsiktigt kunna säkerställa utbildning och kompetensförsörjning. Bedömningen är att sju nya skolor kommer att behövas till 2040 inom stadsdelen. Behovet omfattar pågående byggprojekt, planerad utbyggnad av befintliga skolor samt framtida behov.

Översiktsplanen har som mål att Stockholms stad ska vara en förebild vid utveckling av offentliga byggnader och rum. Skolor och förskolors utformning har hög prioritet som miljöer för barn och ungdomar. De ska därför utformas med hög kvalitet och med strategisk placering i staden så att de upplevs som tillgängliga, funktionella och bidrar till att skapa identitet.

Riksintressen

Aktuell fastighet ligger i anslutning till Norra Ängby, som är av riksintresse för kulturmiljövården.

Flygfoto som visar planområdet i streckad röd linje och närmsta omgivning.

Nuvarande förhållanden

Stadsbild

Planområdet karaktäriseras av skolanläggningen, som möter olika miljöer i varje väderstreck. Söder om området går den kraftigt trafikerade Bergslagsvägen samt tunnelbanans spår och station Åkeshov, vilka är en stark kontrast till Kyrksjölötens naturreservat som breder ut sig norr/nordöst om planområdet. I väster möter skolans långa fasader riksintresset Norra Ängby, som består av egnahemshus uppförda runt 30-talet och i öster ligger Åkeshovshallen, bostadsbebyggelse samt parkeringsanläggningar.

Kulturmiljö

Futharken 2 är grönmärkt enligt Stadsmuseets klassificering och rymmer Nya Elementarskolan, vilken byggdes som en av landets första skolor med ämnesspecifika salar. Anläggningen uppfördes 1948-1952, och är ritad av arkitekt Åke E. Lindqvist, som även ritat Åkeshovshallen och befintlig tunnelbaneuppgång inom fastigheten Dessa invigdes 1959 respektive 1956.

Förutom det angränsande riksintresset Norra Ängby, finns det i skolans närområde områden som av Stadsmuseet är utpekade som kulturhistoriskt värdefulla miljöer, som Åkeshovs slottspark. Kringliggande bebyggelse är till största del grön- och gulklassad.

Trafik och kollektivtrafik

Åkeshovs tunnelbanestation, som trafikeras av gröna linjen, ligger mindre än 100 meter från planområdet. Inom planområdet finns en uppgång som kopplar till en tunnel under Bergslagsvägen och stationens biljetthall. Närmsta busshållplats är Sedumbackens hållplats på Spångavägen, som trafikeras av linje 117.

Planområdet angränsar till den större Bergslagsvägen, som har cirka 25 000 passerande fordon per vardagsdygn. Längs Bergslagsvägen

går ett cykelpendlarstråk och flera andra gång- och cykelvägar finns i nära anslutning till planområdet.

Naturmiljö

I norra delen angränsar planområdet till Kyrksjölötens naturreservat där vegetationen utgör en naturlig del av skolgårdsmiljön.

Kyrksjölötens naturreservat och Judarskogens naturreservat, som ligger längre söderut, är områden av ekologiskt särskild betydelse. I planområdets västra del finns en parkyta bestående av gräs och trädplanteringar längs lokalgatan. Befintlig skolgård har några trädplanterade gräsytor och naturinslag. Inom planområdet finns naturvärden i form av befintliga uppvuxna träd däribland en trädrad som uppfyller kraven på biotopskydd enligt Miljöbalken.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Planområdet ingår till största del i Strömmens avrinningsområde dit dagvattenledningar leder vattnet i huvudsak, men en del avrinner ytligt mot Mälaren-Ulvsundasjön och mot sjön Judarn. Delar av det ytligt avrinnande dagvattnet från Kyrksjölötens naturreservat rinner idag mot planområdet, men risken att detta når planområdet anses vara låg då det mesta infiltreras på vägen.

Översvämningsrisker

Översvämningskarteringen visar att det finns ytor där det riskerar att samlas stora mängder vatten vid ett kraftigt skyfall. Detta gäller särskilt längs skolbyggnadens nordvästra sida.

Vattenskyddsområde

Planområdet ingår i sekundär skyddszon för Östra Mälarens vattenskyddsområde, för vilket särskilda skyddsföreskrifter gäller.

Buller

Planområdet utsätts för trafikbuller framförallt från Bergslagsvägen. Då det finns släpp mellan byggnadsvolymer mot söder spiller delar av bullret in på skolgården.

Riskfrågor

Enligt framtagna miljöteknisk utredning förekommer det förorenade massor inom planområdet. Befintlig elnätstation på skolans västra sida står på ett tillräckligt stort avstånd från skolbyggnader och bedöms inte innebära någon risk för elektromagnetiska fält.

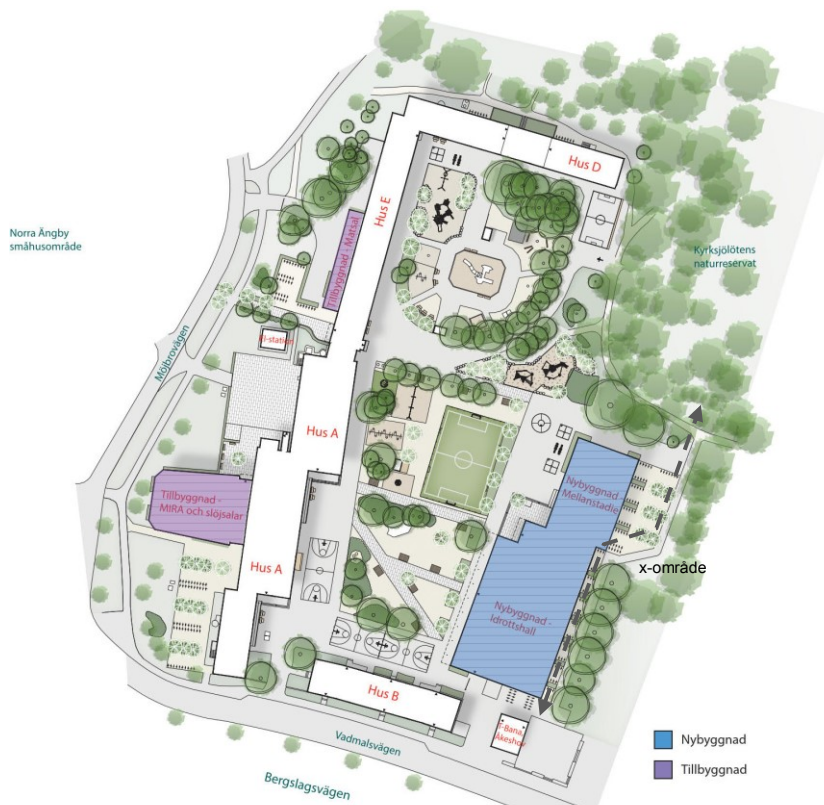
Service, idrott och kultur

Åkeshovshallen ligger cirka 200 meter öster om planområdet och används av skolan för idrottslektioner, men är även öppen för allmänheten. Söder om Bergslagsvägen ligger Åkeshovs gård med trädgård och ridanläggning. Matbutiker och annan service finns vid Brommaplan cirka 1 kilometer österut. En mindre servicebutik/kiosk finns i gångtunneln till tunnelbanan.

Planförslaget

Planförslaget möjliggör en utbyggnad med nya skolbyggnader, som ersätter behovet av de tillfälliga paviljonger som nyttjas idag. Befintliga skolbyggnader bekräftas i plan och förses med skydds- och varsamhetsbestämmelser för att värna om dess kulturhistoriska värden. Förslaget innebär även en justering av befintlig byggrätt i fastighetens norra del, där volymer ursprungligen uppförts planstridigt.

I dagsläget saknar skolan egna idrottslokaler och det finns ingen säkerhet för verksamheten att kunna boka tillräckligt antal timmar i Åkeshovshallen. Förslaget tar höjd för möjligheten att bygga en fullstor idrottshall, som utöver skolans behov även kan hyras ut till allmänheten. Detta eftersom behovet av idrottslokaler är stort i stadsdelen. Fram till 2040 bedöms behovet till fyra nya idrottshallar, vilket bl.a. uttrycks i översiktsplanen. Att möjliggöra för uthyrning av lokalerna ligger även i linje med stadens målsättningar om att samutnyttja ytor och anläggningar samt att göra skollokaler mer tillgängliga för allmänhet och föreningsliv, samt stärka skolans roll i närsamhället.

Situationsplan med till- och nybyggnader markerade samt benämningar på befintliga byggnader. Illustration: Stadion Arkitekter

Elevation mot söder. Översiktlig vy som visar relationen mellan byggnaderna i skolmiljön. För att belysa gavlarna syns inte den befintliga slöjdsalsbyggnaden eller tunnelbaneuppgången i förgrunden (de är ungefärligt markerade med röstreckad linje). Illustration: Stadion Arkitekter

Samrådsförslaget tar utgångspunkt i flera faktorer vad gäller placeringen av de volymtillägg som föreslås, bl.a. de kulturhistoriska värdena, naturreservatet, fastighetens omfattning samt skolgårdens storlek. Förslaget hämtar inspiration från det ursprungliga konceptet för skolanläggningen, med en utskjutande volym i väster – där en aulabyggnad från början var tänkt – samt en volym för en idrottshall och mellanstadie i den östra delen av planområdet. Den östra byggnadens volymer är förskjutna och greppet speglar den ursprungliga huvudbyggnaden i väster. Matsalsutbyggnaden i den nordvästra delen utgår från befintlig placering av funktionen och är begränsad i sin omfattning.

Vy längs Möjbrovägen från norr, som visar befintlig skolbyggnad och tillkommande volym i väster. Till höger i bild går det att ana villabebyggelsen i Norra Ångby på andra sidan Möjbrovägen. Illustration: Stadion arkitekter

Vy som visar befintlig tunnelbaneuppgång, med föreslagen idrottshall och mellanstadiebyggnad från sydöst. En möjlighet till att nyttja gavelfasaden för en mural eller konstverk illustreras i bilden. Gångstråk mot Kyrksjölötens naturreservat syns längs byggnadens fasad. Illustration: Stadion arkitekter

Tillkommande byggnader avses ansluta till den befintliga anläggningens formspråk med ett eget uttryck. Nya delar ska vara avläsbara men inordna sig i helheten vad gäller volymer, takutformning och omsorg i detaljutformningen. Nya fasader ska i huvudsak utföras i ljust tegel, delvis mönstermurat med ljusa fogar för att anknyta till den befintliga skolans materialkänsla och uttryck.

Planförslaget tydliggör också infarterna i skolans västra del, i syfte att göra situationen mer trafiksäker för eleverna. En allmänt tillgänglig gångförbindelse möjliggörs mellan befintlig tunnelbaneuppgång och Kyrksjölötens naturreservat genom ett x-område. Dessutom bekräftas befintlig elnätsstation och tunnelbaneuppgång som finns inom fastigheten Futharken 2 idag.

Inför granskning kommer nya volymers gestaltning och påverkan på kulturmiljön fortsatta studeras, utifrån förutsättningen att det är en fullstor idrottshall som ska provas även i granskningsskedet.

Planförslagets konsekvenser

En växande stad

Bostadsförsörjning, näringsliv och kompetensförsörjning
Stockholm växer och det är viktigt att kunna möta stadens ökade behov av skolplatser i takt med detta.

Kulturmiljö i en växande stad

Enligt utförd antikvarisk konsekvensbedömning innebär förslaget en stor förändring av befintlig skolanläggning. Bedömningen är att förslaget är genomförbart ur ett antikvariskt perspektiv och att det uppvisar en mycket genomarbetad gestaltning, som är väl anpassad till den kulturhistoriska miljön. Förändringen kan medföra en viss negativ påverkan på skolans kulturvärden. Förslaget föreslår skydds- och varsamhetsbestämmelser för befintliga byggnader.

Läget för den föreslagna mellanstadiebyggnaden och idrottshallen är det mest lämpliga att bebygga på grund av det avståndet som råder till befintliga byggnader. Volymen kan ändå komma att upplevas som mycket dominerande. Att den nya byggnaden ligger indragen från tomtgränsen och skolanläggningens frontbyggnader, är uppbruten i flera volymer och anknyter i utformningen till befintliga skolbyggnader är positivt för att minska den negativa påverkan.

Sambandet mellan riksintresset Norra och Södra Ängby samt skolanläggningen förväntas inte ändras avsevärt. Förslaget innebär att fastigheten sluts mot öst vilket bidrar till en förändring av den

ursprungliga planen. Det är positivt att sikten och öppenheten mot naturreservatet består i skolgårdens norra del. Tillbyggnaden i väster bedöms som lämplig och utförs likt den tilltänkta aula som aldrig byggdes. Matsalsutbyggnaden är begränsad i sin påverkan.

En sammanhängande stad

En socialt sammanhållen stad

Förslaget möjliggör ett ökat antal skolplatser i området, vilket är positivt. Planförslaget innebär en minskad skolgård, men den totala skolgårdsytan bedöms vara tillräckligt stor för att utveckla lek och socialt samspel. Den direkta närheten till naturreservatet är en tillgång för barnen i skolan och kan ses som ett komplement till skolgården.

Trygghet

Det är särskilt angeläget att barnens möjligheter till skyddad lek och rörelse främjas. I förslaget omges skolgården av skolbyggnader vilket skapar en tydlighet och trygghet för skolans arbete och skolgårdens avgränsning. Flera av de frågor som lyfts som viktiga enligt planens integrerade barnkonsekvensanalys har kunnat tillgodoses i samrådsförslaget, bl.a. vad gäller koppling till naturen och trafiksäkerhet.

Jämställdhet

Att möta behovet av skolplatser i området skapar möjlighet för föräldrar och barn att lättare få ihop sin vardag.

Trafik och mobilitet

I syfte att främja trafiksäkerhet och den upplevda tryggheten vad gäller barnens skolväg har möjligheterna till leveranser, samt hämtning- och lämning med bil begränsas överlag. För särskolan förbättras angöringssituationen. I samrådsförslaget tillkommer ytor för fler cykelparkeringar. Läget i förhållande till tunnelbana och cykelvägar gör att det finns goda förutsättningar att undvika bil vid hämtning och lämning.

God offentlig miljö

Arkitektur och gestaltning

Ett genomförande enligt samrådsförslaget innebär ett samtida tillägg i en sammanhängande miljö. Den föreslagna gestaltningen är väl bearbetad och uppvisar hög kvalitet, vilket bidrar till att arkitektoniska och stadsbyggnadsmässiga kvalitéer tillskapas på platsen. Idrottshallens volym särskiljer sig från kringliggande bebyggelse genom sin storlek samt föreslagna utformning. I det fortsatta planarbetet kommer idrottshallens volym att ses över för en bättre anpassning till kulturmiljön.

Kulturliv, idrott och rekreation

Skolgårdens yta minskar något i och med förslaget och en bit parkmark ianspråktas i planområdets sydvästra del för att möjliggöra fler cykelparkeringar utan att ta upp skolgårdens yta. Kopplingen mellan skolgården och naturen har värnats och förslaget förstärker också kopplingen mellan tunnelbanan och naturreservatet genom inrättande av ett x-område, samtidigt som dessa rörelser separeras från skolgården.

Förslaget möjliggör en fullstor idrottshall, som förutom att förse skolan med egna idrottslokaler och avlasta Åkeshovshallen, kan tillgängliggöras utanför skoltid. Att göra skollokaler mer tillgängliga för allmänhet och föreningsliv skapar fler mötesplatser och stärker skolans roll i närsamhället.

En klimatsmart och tålig stad

Grön och vattennära stad

Ingen negativ påverkan på naturreservatet bedöms ske förutom viss skuggning på eftermiddagen. Den allmänna tillgången till naturområdet bedöms stärkas genom ett tydliggjort gångstråk. Befintlig trädallé i planområdets östra del bedöms heller inte påverkas negativt.

Bedömningen är att planförslaget, med föreslagna dagvattenåtgärder, inte påverkar möjligheterna att nå miljö kvalitetsnormerna för Mälaren-Ulvsundasjön eller Judarn. Med anläggande av föreslagna reningsanläggningar för dagvatten beräknas belastningen av samtliga föroreningar till recipienterna att minska.

Klimat, miljö, hälsa och säkerhet

Höjdsättning och dagvattenhantering behöver studeras vidare för att säkerställa att översvänningsrisk inte föreligger. Även de geotekniska förutsättningarna behöver förtydligas med hänsyn till risk för skred. Bullerutredningen kommer också att revideras samt förtydligas vad gäller bullerminskande åtgärder.

Teknisk försörjning

Teknisk infrastruktur finns framdragen till planområdet och befintlig elnätsstation bekräftas i förslaget. Befintliga ledningar för fjärrvärme inom planområdet behöver flyttas i samband med utbyggnad väster om skolan. Flytt av ledningar ska samordnas och säkerställas med u-område inför granskning.

Planprocess

Process

Planarbetet bedrivs med standardförfarande. Planförslaget sändes ut på samråd 2020-11-17 – 2021-01-18. Samrådsförslaget visades i

Fyrkanten, i Tekniska Nämndhuset, i Åkeshovshallens entré samt på stadsbyggnadskontorets hemsida. Förslaget ställdes även ut i Nya Elementarskolans bibliotek, men då endast för elever och lärare. På grund av rådande pandemi hölls inget samrådsmöte. Sammanlagt inkom 21 synpunkter, varav 17 från remissinstanser och 4 från sakägare och privatpersoner.

Samlade synpunkter

Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget men framför synpunkter i sak, framför allt gällande buller, skyfall, dagvatten, geoteknik, ledningar, kulturmiljö samt byggnadernas utformning. Sakägare och övriga boende som framfört synpunkter önskar att trafiksituationen ses över tillsammans med förslagets påverkan på kringliggande fastigheter.

Länsstyrelsen anser att förslaget kan bli olämpligt för människors hälsa med hänsyn till skred- och översvänningsrisk och begär att kommunen bättre ska redovisa dessa frågor. De efterfrågar även förtydliganden gällande buller och kulturmiljö.

Flera synpunkter handlar om idrottshallens volym och påverkan på kulturmiljön. Skönhetsrådet avstyrker förslaget i dess föreliggande form och anser att platsen är möjlig att bebygga men ställer sig tveksamt till den föreslagna fullstora idrottshallen. Istället förordar de en mindre gymnastiksal som endast är till för själva skolan. Idrottsnämnden och Stadsdelsnämnden ser positivt på att det planeras för en fullstor idrottshall.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer följande frågor att studeras vidare:

- Uppdateringar av utredningar och förtydliganden gällande frågor kopplade till buller, geoteknik, dagvatten och skyfall.
- Fortsatta studier av nya volymers gestaltning och påverkan på kulturmiljön. Kontoret anser dock att möjligheten till en fullstor idrottshall fortsatt ska prövas.
- Förtydligande av påverkan på omgivande fastigheter.
- Ledningssamordning och revidering av u-områden.
- Mindre justeringar av formuleringar i planbestämmelser kopplade till kulturmiljö.

Efter att ovan angivna utredningar och åtgärder är vidtagna kan förslaget revideras inför granskning.

Tidigare ställningstaganden i ärendet

Beslut om att påbörja planarbetet fattades i stadsbyggnadsnämnden den 29 augusti 2018, i enlighet med kontorets förslag.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 6 kap. miljöbalken att en miljöbedömning behöver göras.

Sammantaget bedöms den planerade verksamheten inte medföra väsentlig påverkan på miljö, kulturarv eller människors hälsa. De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats under planarbetet och redovisas i denna planbeskrivning.

Tidplan

Preliminär tidplan för projektet är:

Granskning:	maj 2021
Antagande SBN:	oktober 2021

Planavtal

Planavtal har tecknats med SISAB för att täcka kontorets kostnader i samband med upprättande av detaljplanen.

STADSBYGGNADSKONTORETS SAMMANVÄGDA STÄLLNINGSTAGANDE

Stadsbyggnadskontoret ställer sig positiv till att fortsätta planläggningen för en utbyggnad av skola inom fastigheten Futharken 2. Stadsdelen har behov av fler säkerställda skolplatser och läget i stadsdelen, invid kollektivtrafik och naturreservat, bedöms vara bra för att skapa en god miljö för barn. Stockholm växer och det är viktigt att kunna möta stadens ökade behov av skolplatser i takt med detta.

I dagsläget saknar skolan egna idrottslokaler och det finns ingen säkerhet för verksamheten att kunna boka tillräckligt antal timmar i Åkeshovshallen. Förslaget tar höjd för möjligheten att bygga en fullstor idrottshall, som utöver skolans behov även kan hyras ut till allmänheten. Detta eftersom behovet av idrottslokaler är stort i stadsdelen. Fram till 2040 bedöms behovet till fyra nya idrottshallar, vilket bl.a. uttrycks i översiktsplanen. Att möjliggöra för uthyrning av lokalerna ligger även i linje med stadens målsättningar om att samutnyttja ytor och anläggningar samt att göra skollokaler mer tillgängliga för allmänhet och föreningsliv, samt stärka skolans roll i närsamhället.

Samrådet har påvisat behovet att fortsätta undersöka samt förtydliga frågor kopplade till buller, dagvatten, översvämning, ledningar och geoteknik, vilket är viktiga delar för att säkerställa lämplig markanvändning. Även tydliggöranden kopplat till kulturmiljö genom fortsatta studier av förslagets tillkommande

byggnadsvolymer föreslås ske – med fokus på att minska idrottshallens dominerande intryck.

Stadsbyggnadskontoret sammanfattande bedömning är att flera av de inkomna synpunkterna kan hanteras och vidare studeras i det fortsatta arbetet. Kontoret anser att inriktningen att möjliggöra för en fullstor idrottshall är positiv för tillgången på idrottsytor som helhet.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner redovisningen av samrådet och ger kontoret i uppdrag att upprätta slutligt planförslag samt ställa ut det för granskning.

SLUT